

Список використаної літератури:

1. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України від 24.10.2020, 2163-VIII. *Відомості Верховної Ради*, 2017, № 45. Ст. 403.
2. Critical Infrastructure Sector. *CIPedia*. URL: https://websites.fraunhofer.de/CIPedia/index.php/Critical_Infrastructure_Sector#cite_note-54
3. Decree No.2 on the Regulation Amending the Regulation on Military Forbidden Zones and Security Zones, 20-6-2013; 2016–2019 Ulusal Siber Güvenlik Stratejisi. URL: <https://hgm.uab.gov.tr/uploads/pages/siber-guvenlik/2016-2019guvenlik.pdf>
4. Instruction Generale Interministerielle Relative a la securite des activites d'Importance vitale N°6600/SGDSN/PSE/PSN du 7 janvier 2014. Direction Protection et Sécurité de l'Etat N° NOR: PRMD1400503J. URL: http://circulaire.legifrance.gouv.fr/pdf/2014/01/cir_37828.pdf
5. On the Application of International Law in Cyberspace Position Paper. March 2021. *The Federal Government*: https://ccdcoe.org/uploads/2018/10/Germany_on-the-application-of-international-law-in-cyberspace-data_English.pdf
6. The White House, Presidential Policy Directive 21: Critical Infrastructure Security and Resilience (PPD-21) (Feb. 12, 2013). URL: <https://fas.org/irp/offdocs/ppd/ppd-21.pdf>

Ключові слова: критична інфраструктура; *opinio juris*; кібератаки.

Ключевые слова: критическая инфраструктура; *opinio juris*; кибератаки.

Key words: critical infrastructure; *opinio juris*; cyberattacks.

ГРОМЛЮК АЛІНА ВІТАЛІЙВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри міжнародного та європейського права*

ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ В СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Право власності є одним з фундаментальних прав людини та невід'ємною складовою інституту такої галузі міжнародного публічного права як міжнародне право прав людини.

Варто відзначити, що єдиної думки серед юристів-міжнародників стосовно існування у міжнародному праві свого автономного поняття права власності немає. Одні автори зазначають, що міжнародному праву невідоме визначення даного терміну, інші вважають, що категорія права власності у міжнародному праві має абсолютно автономне значення, яке зазвичай не співпадає з тим, що прийняте у національних правових системах.

Досить довгий час право власності підтримувалось лише на національному рівні та захищалось тільки правовою системою держав,

а міжнародне право в переважній більшості захищало права гарантовані іноземних власників.

Питання захисту права власності в публічній площині міжнародного права починає набирати актуальності у зв'язку зі зростанням значення міжнародно-правового принципу поваги і дотримання прав людини та основоположних свобод, що закріплений у Преамбулі та статті 1 Статуту ООН.

Важливо відзначити, що природу права власності на підставі міжнародних угод досліджували такі юристи-міжнародники як: Г. К. Дмитрієва, І.З. Фархутдинова, М. В. Щербина, М. М. Богуславський, тощо.

Вперше, на рівні універсальних міжнародно-правових документів право власності отримує своє закріплення у статті 17 Загальної декларації прав людини 1948 року (далі – Декларація) у такому вигляді:

«1. Кожна людина має право володіти майном як одноособово, так і разом з іншими.

2. Ніхто не може бути безпідставно позбавлений свого майна».

Хоча за своєю юридичною природою Декларація носить рекомендаційний характер, проте більшість її положень визнається юридично обов'язковими в статусі звичаєвих норм загального міжнародного права [1].

Центральною міжнародною угодою по питанням прав людини у Європі, стала Конвенція про захист прав та основних свобод людини 1950 року. Проте, поняття права власності як такого, не було виокремлено в тексті самої Конвенції. Згодом, статтю 1 Першого протоколу до Конвенції кожному гарантується право на повагу свого майна і встановлено певні гарантії прав приватних осіб у випадку втручання держави в їхні права [2].

Окремі норми щодо захисту права власності знайшли своє відображення в нормах міжнародного гуманітарного права. Відповідно до статті 53 Женевської конвенції 1949 року «Про захист цивільного населення під час війни» забороняється знищення рухомого та нерухомого майна, що є індивідуальною або колективною власністю, за умови це не являється абсолютно необхідним для воєнних операцій [3].

Конвенція про права біженців 1951 року та Конвенція про статус апатридів 1954 р. зазначають, що біженцям і апатридам надається рівне, а можливо, і більш сприятливе положення, ніж те, яким користуються іноземці щодо набуття рухомого та нерухомого майна [4].

Міжнародною конвенцією про ліквідацію всіх форм расової дискримінації 1965 року державам-учасникам необхідно ліквідувати расову дискримінацію щодо здійснення права на володіння майном [5].

Міжнародною конвенцією про захист прав всіх трудящих-мігрантів та членів їхніх сімей 1990 року забороняється свавільно позбавляти власності мігрантів та членів їх сімей власності якою вони володіють. А також закріплюється право на справедливую та належну компенсацію у випадку, якщо їх активи будуть експропрійовані [6].

Проте правовим недоліком можна вважати сьогодні відсутність у Міжнародному пакті про громадянські та політичні права 1966 року

та Міжнародному пакті про економічні, соціальні та культурні права 1966 року норм, які б прямо гарантували та захищали право людини на майно поряд з найважливішими та сучасними правами людини. На таку прогалину вказують і численні дослідження фахівців в сфері міжнародного права прав людини.

Важливо відзначити, що право людини володіти майном проголошено також у ряді декларацій ООН.

Отже, сьогодні в епоху, коли роль відносин власності стрімко розвивається та розвиваються пріоритети держав у регулюванні цих відносин ми можемо вбачати що інститут права власності збільшив свої межі регулювання від національного права і закріпився на міжнародному універсальному та регіональному рівнях, наближаючи право власності до статусу «природних» прав людини. Відбулося збільшення впливу міжнародного права та розширення компетенції наднаціональних органів і інститутів у галузі регулювання майнових правовідносин. Тому вкрай складно здійснити єдине цілком широке та об'єктивне закріплення визначення права власності у сфері міжнародного права, яке знайшло би своє загальне визнання усіма державами. Міжнародно-правові акти здійснюють прямий вплив на розвиток національного законодавства в сфері захисту права власності, що в свою чергу зобов'язує держави приводити своє законодавство у відповідність з міжнародними стандартами та при вирішенні питань власності обов'язково дотримуватись основних принципів міжнародного права.

Список використаної літератури:

1. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 року. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
2. Протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: міжнародний документ від 20.03.1952 року. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/rada/show/994_535
3. Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни 1949 року. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154
4. Конвенція про статус біженців 1951 року. *Міжнародне право в документах* / за заг. ред. М. В. Буроменського. Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутрішніх справ, 2003. С. 238–243.
5. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації 1965 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105#Text
6. Міжнародна конвенція про захист прав всіх трудящих-мігрантів та членів їхніх сімей 1990 року. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_203

Ключові слова: захист права власності, міжнародне публічне право, міжнародне право прав людини, Загальна декларація прав людини.

Ключевые слова: защита права собственности, международное публичное право, международное право прав человека, Всеобщая декларация прав человека.

Key words: protection of property rights, public international law, international human rights law, Universal Declaration of Human Rights.